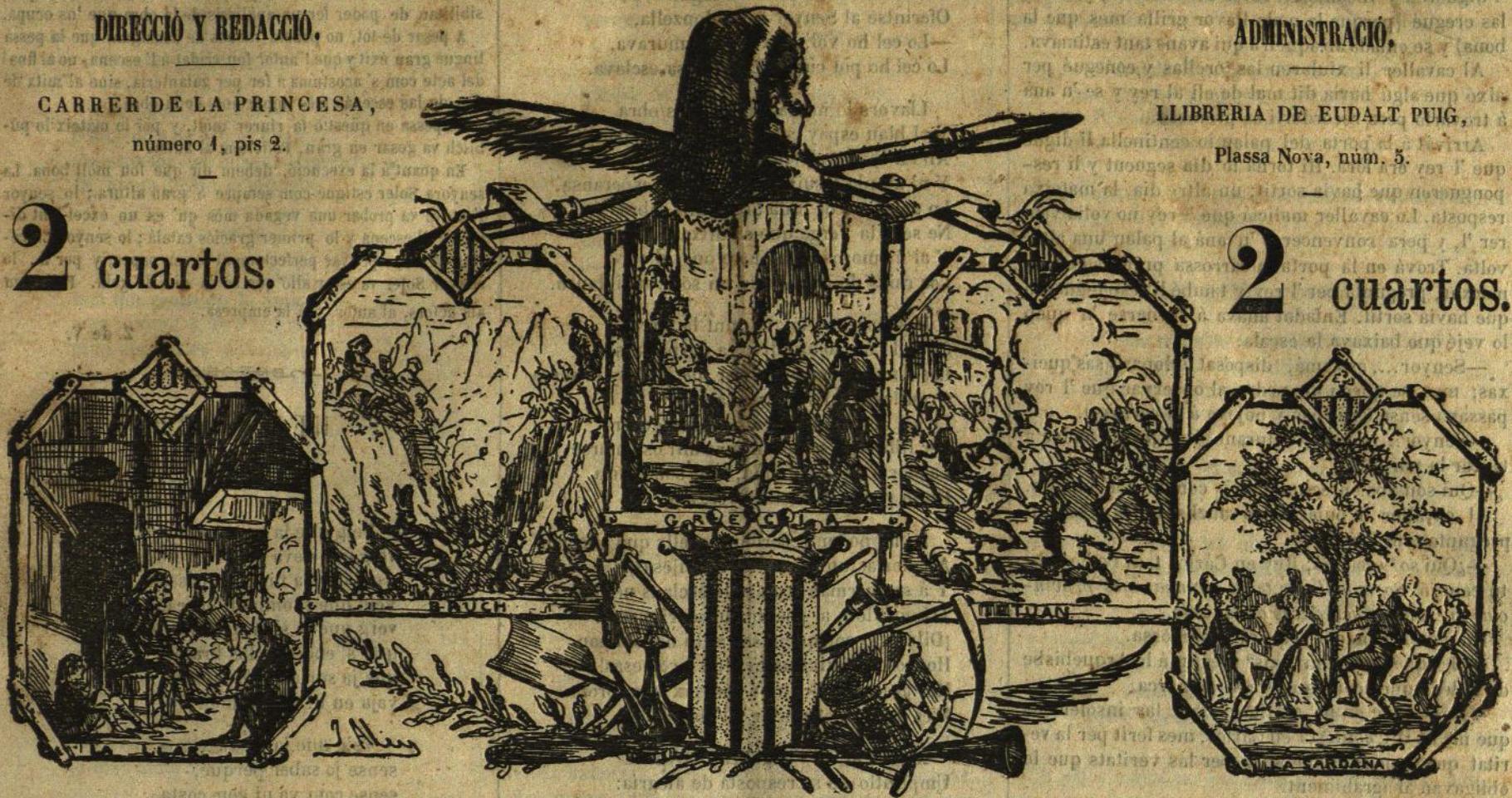

DIRECCIÓN Y REDACCIÓN.

CARRER DE LA PRINCESA,
número 1, pis 2.**2** cuartos.

LA BARRETINA.

SEMMANARI POPULAR.

SUMARI

DE LAS MATERIAS QUE CONTÉ AQUEST NÚMERO.

Suelto, per la Redacció.—Cuentos de color de Fum. III. Lo Rey Bondados, per Joseph Cornet.—L'anunciació, poema, per Serafí Pitarra.—Teatros. La Guerra Civil y Palots y Ganchos, per Z. de V.—Fa Fret, poesia, per Antonet Serra.—Rum Rum, per F.—Cantars, per Antoni Ferrer y Codina.—Desengangs, per Lluís Campsobert.—Acudits, per S.—Follies, per lo Trovador del Montseny.—Solucions, à la Charada y al Geroglific del número passat.—Xarada, per X.—Geroglific.—FOLLETÍ: Las Joyas de la Roser, per Guadalupe Cortes Wiggen.

Donem las mes expressivas gracies al publich en general y á tota la prempsa en particular, per la rebuda altament satisfactoria que un y altre han tributat á «La Barretina.» En la impossibilitat de poder estampar nostre agrahiment tal com lo sentim, nos limitem á fer constar que «La Barretina» procurará cumplir la misió que se proposan sos redactors y que procurará tambe fer tots los possibles per seguir mereixent los beneplacits del publich de Barcelona, y los de tots los demes companys de la prempsa.

LA REDACCIÓ.

CUENTOS DE COLOR DE FUM.

III.

LO REY BONDADOS.

Una vegada era un rey, á qui sos vassalls se havian empennat en fer poderós y mes pujant que qualvol altre del mon. Tot alló que 's conta dels imperis de la Asia, dels Grechs y dels Romans no te punt de comparació ab la terra que ell arriva á possuir. En Cárlos, primer de aquest nom, en nostre regne fou per herència rey de Espanya, mes gran llavoras que ar a, per el-lecció emperador de la Alemanya que era lo mes nomenat trono del mon y per conquista senyor de Italia, de Holanda y Bèlgica, de la costa de Africa, dels incommensurables païssos del Nou Mon y de tants y tants territoris que diqueren los aduladors (per aquella sola vegada no embusteros) que 'l sol may se ponía en sos dominis. Y es veritat que en aquell temps tant diferent dels de ara los gonfanons espanyols ondejaban en tot lo espai de la terra, y los baixells que 'ls portavan navegaven com senyors per tot lo Mediterráneo, de antic coneigut, y per lo Océa y lo Pacífich, mars novament descuberts.

Vel'aquí que aquest rey vivia en Toledo, ciutat de glorias y de recorts tant agradables als cristians com tristos per aquella que desgraciadament creuhen las predicacions de Mahoma; en un palau del que avuy ne quedan salsament quatre parets y que era llavors un *alcazar* ple de vida y moviment, que tenia espayosas escalsas y ben adornadas cambras, per hont passavan y repassavan á totas horas damas ab vestit rossegant, cavallers cuberts de seda ó ferro y magistrats y eclesiástichs de venerables túnicas.

Allí arrivaven cada dia novas de tot lo mon, y cada nova era una alegria, porque may n'hi auavan de tristes. Allí arrivaven també los mes grans genis del siegle, los mes distingits capitans, los mes profunds politichs, á posar als peus del mes gran rey del mon sa ciencia, sas conquestas, son valor y sa esperiençia.

En aquell palau entrà un jorn un cavaller, demandant veurer al rey y li bastà anomenar-se pera que al moment fòs portat á sa presencia. Lo rey lo rebè rodejat de tota la Cort, ab princeps y duchs en contorn d'ell; li donà á besar la ma y li digué:

—Esplicat y demana lo que vullas.

—Jo soch, senyor! contestà lo cavaller, Hernan-Cortés, y basta lo meu nom pera recordar mas hasanyas. Jo soch qui ab molt pochs soldats he conquistat lo immens imperi asteca, lo emperador del qual contava á millions los súbdits. Jo soch qui sens altre esperansa que ma espasa, despresa de cremar las naus que me asseguravan la retirada, me he fet senyor de tanta terra que no basta á seguirla la vida de un home y de tants tressors que apagarian la codicia de un avaro. Jo podia dominar y fer meu lo que per mi tot sol guanyat havia: mes per vos ho he fet tot. Aquí ho teniu, vos ne sou l'amo. En cambi sols vos prego que si alguna volta la enveja me mossega, vos recordeu del dia de avui.

Lo rey ne quedà molt content y li prometé que aixis ho faria. Al mateix temps ordenà á son tresorer que embossés los regalos sets per lo cavaller, als de la cort que 'l protegissen y 'l tinguessen per amich y al Cancelari que li estengués los diplomas de gransdesa y lo nombrament de governador de tots los païssos conquistats, y tothom se 'n anà satisfe.

Passaren dies y vingué lo que 's temia. No hi ha arbre á qui no ataquen los corchs, ni bona reputació á qui respecte la enveja. Del poderós tothom ne diu mal, quan no pot ferner' hi. Y així fou que al rey

Li digueren y li contaren co-as del cavaller, y lo rey las cregué (perque la mala llavor grilla mes que la bona) y se enfadà ab aquell à qui avans tant estimava.

Al cavaller li xiularen las orellas y conegué per això que algú havia dit mal de ell al rey y se'n anà a trovarlo pera recordarli sa promesa.

Arrivàt á la porta del palau lo centinella li digué que 'l rey era fóra. Hi tornà lo dia seguent y li respondieren que havia sortit; un altre dia, la mateixa resposta. Lo cavaller malicià que 'l rey no volia veure 'l, y pera convencerte 'n anà al palau una altre volta. Trovà en la porta la carrossa preparada pera marxar, preguntà per 'l rey y també li respondieren que havia sortit. Enfadat anava á tornar-se 'n quan lo veié que baixava la escala.

—Senyor..., esclamà, disposit a donarli sas'quies; mes se quedà de pedra al observar que 'l rey passava sense ferne cas y pujava á la carrossa.

—Senyor..., repetí, deturant al patje que anava á tancar la portella.

—Qui sou vos? preguntà lo rey com no coneixentlo.

Al cavaller li pujaren las sanchs al cap sentint pregunta tant fóra de tó.

—¿Qui so? esclamà, Rey en Cárlos tant be ho sabs tu com jó. So aquell que te ha guanyat mes províncies que ciutats heredares de los avis...

En aquell moment arrengà la carrossa.

—Perqué l traeteu aixis? preguntà lo Arquebisbe de Toledo que accompanyava al monarca.

—Massa feig en no castigarlo per las insolencias que me ha dit; contestà en Cárlos, mes ferit per la veritat que lo acriminava, que per las veritats que lo obligavan al agrahiment.

Lo Arquebisbe, com a bon cortesá, quedà convenut de que no hi havia altre rey de mes bondat y clemència que son senyor.

JOSEPH CORNET.

LA ANUNCIACIÓ.

Poema per Serafi Pitarrà.

(ACABAMENT.)

L'oreig suau, ab que 'l brí d'herba 's prisa,
Com un perfum sens murmurar passava;
Baixavan quiets los rius, dant l'aigua llisa
Com cinta de cristall que 's desplegava;
Fins l'aucellet que per cantar ne frisa,
Entre 'l fullatge acotxadet s'estava,
Y aixís, devant la Verge y la natura,
Lo missatger digué, tot ell dulsura.

—Te fa 'l Senyor de un nin mare ditxosa
Que se'n dirà Jesus, fill de Maria;
Al fi 'l veurás ab ton amor joyosa
Rey en la casa de Jacob un dia;
Lo trono de David desert reposa;
Lo cel per sos decrets son Fill envia,
Y esplendent, lluminós, astre de glòria,
Son regne serà etern com sa memòria.

Maria, á tals paraules admirada,
Sumissa contestà:—Si ma puresa
May per impur amor fou entelada,
¿Com es possible en mi semblant raresa?
¿Podrà una planta si no hi cau rosada
Ab gotas coronarne sa bellesa?
Digaume, enviat de un Dèu dolí de ventura,
¿Com puch ser mare, sentne Verge y pura?

—Aixís ho vol la Magestat divina,
Contestà l'Angel per calmar sa pena,
Ell un oàs de flors, font cristallina,
Si vol fa nàixer en desert de arena.
No serà fill del home, 'l que 't destina.
Qui puresa ab puresa n'encadena:
Cessen tas ansias y ton goig recobra
Puig del Esperit Sant tant sols n'es obra.

Quand pe 'l Arcàngel sapiguè Maria
Com s'obraria tal prodigi en ella,
Abandonantse humil á sa alegria,
A terra n'inclinà la fas mes bella;

Del cel la voluntat aixís seguia
Oferintse al Senyor casta donzella,
—Lo cel ho vol, ditxosa murmurava,
Lo cel ho pot cumplir, jo só sa esclava.

—Llavors lo missatger sas alas obra
Y al blau espay com un suspir se llansa,
Ab ell la cort divina 'l cel recobra
Y n'umpla l'vuit que deixa, de esperansa.
Lo goig que de cada àngel allí sobra
Ne sent la Verge que sa ditxa alcança,
Y al fi amorosa reb entre onas d'aura
Los raigs de gloria que un sol pur li daura.

Desapareguè tot: al punt la terra
Com de un somni diví va despertarse,
Las flors, de haverho vist, pe 'l pla y la serra
Orgullosas tal volta van alsarse,
Lo sol als rosats núvols moguè guerra
Per llibre ab sa hermosura allí ostentarse:
La gloria exaltà al mòn, tant sols Maria
En sa passada humilitat seguia.

Be ho poden recordar aquells que abrigan
Ab glòries un passat tot de vilesas,
Y a sos germans com vils esclaus ne lligan
Triumfadors al passar ab sus riquesas.
Ditxós lo cor que à ser altiu no obligan
Honrosos distintius ni altas promeses!
Mes gran que 'l qui 's cenyex una corona
N'es qui la pot cenyir y l'abondona.

Arribà al cel l'angelical mayordoma
Umplintlo ab sa resposta de alegria:
Fou per lo Esperit Sant l'ordre acatada
Y l'Fill de Dèu se n'encarnà en Maria:
Llavors en tant pur seno ja guardada
Vegè Luzbel sa ruina, y d'aquell dia,
Al càrter del infern l'alta pilastra
Xafant son cap altiu, com serp s'arrastra.

FI DEL POEMA.

TEATROS.

LA GUERRA CIVIL Y PALOTS Y GANXOS.

Sentim haberho de dir: pero la franquesa que 'ns es propia, la sinceritat que 'ns distingeig, ens obliga à consignarà dir que la «Guerra Civil», drama en un acte, no 'ns ha deixat del tot satisfets.

Podrà ser que l'obra sigua bona, está dintre lo possible que nosaltres anem equivocats; mes un drama que comensa per tenir un argument sumament pobre, poch original y despullat de tot interés, un drama que 's ressent de la falta de interés y animació indispensable à tota producció dramàtica, un drama que no té res notable, res que sobressurti, res que arrebatí al espectador; una obra que no té la versificació gaire bona, que mes abiat es pobre de concepcions y bellesas de llenguatge, qu' està ple de lirisme, que conté efectes de relumbrón com los de la escopeta; un drama, en fi, que conté tots aquests y altres defectes, no pot ser per nosaltres una obra bona, una producció excel·lent, una producció que mereixi nostres beneplàcits ni los del públic.

Sols una escena 'ns va agradar, y aquesta fou lo soliloqui de la senyora Soler, invocant á la esperansa.

A pesar de que 'l drama no 'ns va satisfer, no per ço valrem deixar de véurebi alguna cosa notable, y aqueixa es: que són autor no careix de las qualitats necessàries per escriure una bona producció, de manera que, ó nosaltres ens equivoquem, ó l'autor de la «Guerra Civil», està destinat à ocupar un bon lloc entre 'ls autors catalans per més que no 's hagi estrenat à són gust y à nostre plaher. Una cosa ha de aconsolar à l'autor de l'obra que critiquem, y es: que la seva es dolènta porque no té res notable, mentre que 'l altre ho son, no porque careixin de lo que careix la «Guerra Civil», sino perqüe tenen sobras d'efectes de mal gust, y de versos mal sonants.

Aquesta es la nostra opinió lleal y desinteressada. Sentim que l'autor prengués à mal la nostra crítica, tota vegada que ella es filla de la imparcialitat y de la mès bona intenció.

Pitarrà ha regalat al teatro català, una nova pessa titulada «Palots y Ganxos.»

Alts motius de delicadesa, motius que fàcilment comprenderán nostres lectors si tenen en compte que Don Serafi Pi-

terra es un dels nostres companys de redacció; nos impossibilitan de poder fer un análisis de la obra que 'ns ocupa.

A pesar de tot, no podem menos de consignar que la pessa tingüe gran èxit y que l'autor fou erudit à l'escena, no al final del acte com s'acostuma à fer per galanteria, sino al mitx de les escenes més importants de la obra.

La pessa en qüestió fa rírer molt, y per lo mateix lo pùblinc va gosar en gran. Felicitem al autor.

En quant'à la execució, debem dir que fou molt bona. La senyora Soler estigué com sempre à gran altura; lo senyor Fontova va probar una vegada més qu' es un excellent director d'escena y lo primer graciós català; lo senyor Clucellas va desempenyar perfectament lo seu paper, y per fi, lo senyor Soler va estar alló que se'n diu de gala. Felicitem als actors, al autor, y à la empresa.

Z. de V.

II FA FRET!!

Si tens fret,
abrigat ab la capa de Sant Joseph
(Refra Català.)

Veig que la capa va en doyna,
veig que neva pels carrers,
veig que ja ningú 's passeja,
veig que s'omplen los cafés;
veig que ja s'omplen los teatros,
que s'encenen los brasers,
que ja surten sobre-todos;
vaja en fi: veig que fa fret.

Veig que la meva xicota,
sense jo saber perque,
sense com va ni com costa,
m' ha plantat quasi be en sech;
veig que planto una botiga
y que no 'm va gaire be,
puig la gent no està per gastos;
vaja en fi: veig que fa fret.

Veig que tinch una desgracia,
veig que tinch molts contralemps,
y que quan busco un amich
ni un ne trobo per remey;
veig que per mes que regiri,
no trobo ni un usurer
que de mi 's vulgui fiar;
vaja en fi: veig que fa fret.

Veig que m'estrenan un drama
y me 'l reben à xulets,
qu' he compost una poesia
y 'm diuhen que no val res;
que busco als que m' aplaudian
perque 'm fassin quedar be,
y no 's trobo blanxs ni negres;
vaja en fi: veig que fa fret.

ANTONET SERRA.

RUM RUM.

L'aplaudit primer actor y director d'escena, senyor Chas de Lamotte, tracta de obrir un curs de declamació, à proposit pe 'ls que s'dedican à la carreira dramática, à la foral, ó à la eclesiastica. Lo senyor Chas, diu molt bé: l'art de declamar es sumament útil, tant pe 'ls orador com per los actors. Sentanta la importància que avuy se dona à la paraula, à la oratoria en general, es de suposar que lo senyor Chas tindrà numerosos deixebles, y molt mes si 's tenen en compte la seva capassitat y qualitats de bon actor.

En lo teatro Català, ja han comensat los ensaigs de la comèdia original de lo nostre estimat amich don Joseph Serra «Amor y pessetas» ó sia «Lo senyor Padri.» Dimars, si Deu vol, es lo dia del estreno. No hi faltarem.

Advertim à tots los senyors que tenen la amabilitat de afavorirnos ab la seva correspondència, que la contestació de la mateixa se trobarà en la «Correspondencia de la Barretina,» pagina última.

F.

CANTARS.

Una tórtola 'n plorava
l' ausència de son aimant;
felissons los que ausents ploran!...
M' aimia descànsa en paull...

Una flor ne som trobada,
una flor groga en la vall;
mon aimant n' es à la guerra,
mon aimant no 'n tornarà!

ANTONI FERRER Y CODINA.

DESENGANYS.

D' ensà, nena, que 'l teu cor
à ne 'l meu, amor li nega,
só com la flor que no 's rega,
que viu un quant temps y 's mort.

Jo à n' à tu molt te volia,
si no 't duya mes amor,
era perque en lo meu cort
ja mes amor no hi cabia.

Si jo fos capás de odiarte,
cregas que t' odiaria,
mes à tu jamay podria,
puig sempre tinch d' estimarte.

Encar que tu al meu cor
li has donat terrible engany,

no es pas prou un desengany
perque jo no 't porti amor.

Ditxós lo qui pot plorar...
perque es senyal que ab los anys,
no ha tingut prous desenganys
que 'l cor poguesin secar...

Malhajan mil voltas, si,
las donas que causa son
de que jo sigui en lo mon,
de que jo pateixi així...

De què nos serveix lo viurer
si bé ho anem à contar?
si 'ns costa un tip de plorar
cada minut que 's pot riurer?...

Una nina hi estimat...
tant debò que aixis no fos!...
y un desengany horrorós,
una nina m' ha donat!...

LLUIS CAMPROBERT.

ACUDITS.

Un aficionat à recullir monedes antigues, se va enamorar d'un xavo romà que un pobre tenia, y després de haber-hi oferit una pesseta, li va comprar.

Lo pobre, que va veurer un xavo convertit en seixanta vuit altres tants, se'n va anar mes content que un jinjal.

Ahont vas, ahont vas? li va dir un company seu.

Res, contestá 'l del negoci, he trobat un senyor que de un xavo me n' ha denat seixanta vuit... y ara men vaig tot depressa cap à casa, à buscar un quart

per portar-lo à veurer si del quart moneda donarà dues pessetas.

—Y donchs Toni, quina 'n fem,
que veig no estas per rabions?

—Profundiso la materia.

Era molt cert: feya un pou.

—Home, miri: aquí tinch uns quants trastos vells,
y tindria ganas de ferne cuartos

—No ho fassi pas.

—Y per què?

—Que vol que 'l agafin per moneder fals?...

Que n' es de mono 'l teu peu....
que n' es de contornejat....
que 'n caminas de depressa....
que 'n deus gastar de calsat!..

—May diria qu' estava pensant, senyor Anton?

—Vosté dirá.

—Que si Cupido ara que es tant petit, ja mou tanta brega, quan sigui gran deurà ser lo mateix di-moni....

—Com es qu' ets tant embuster...
y sempre mentidas contas?
¡que t' agrada dir mentidas!
¡que t' agradan las garrofas!...

Un pajés masoher, fou convidat, una vegada, à dinar à casa 'l seu amo. Aquest, per obsequiarlo, en sent à postres, li va fer provar entre altres vins una mica de Jerez.

—Y per que en diuhen Jerez? va preguntar lo convidat.

—Perque 'l fan en un poble que porta aquest nom.

—Y es gaire gran, aquest poble?

—No gaire.

— 12 —

der del enemic; mes no perque haguessen comprés que arrivals allà podrian ja entonar lo cant de la victòria; ans be tenian por de que aquella volta, com ja 'ls havia succehit en lo mateix combat, presa la posisió trovarian als catalans fermes en una altra que darrera estaria esgraonada. Y cansats estavan de correr darrera de una sombra que se 'ls escapava de las mans y de fer recular uns homes que, si per sos fets mostravan serho molt y molt, no 's deixavan veurer morts ni vius. Los francesos apesar de sa ponderada civilitació, son molt més supersticiosos que la gent de per aquí. Y sens dubte la estranyaesa de un enemic invisible, unida à la sorpresa que degué causarlos lo desusat modo de guerrejar dels catalans, hagué de infundirlos un pavor may sentit y contribuir tant com lo valor dels nostres à aquell triunfo.

Los nostres per sa part, no estavan menos admirats de que la cosa durés tant; perque en son ingenuo atreviment havian creut los mes que alló seria joch de pocas taulas. Havian fet desde un principi lo sacrifici de sa vida, anavan resolts à vencer ó morir; y ara ab admiració contemplavan que feya ja una pila de horas que estavan combatent y que encara no havian mort ni guanyat. Los animava sa desesperada resistencia, pero també 'ls dolia, veientse en pas tant apirat, perdrer en un moment lo fruit de son coratge y bona fortuna.

Aixis estavan mirantse uns à altres irresoluts y com encantats; mes la indecisió no podia durar gayre en homens de aquell temperament. Los francesos foren los primers que 's posaren en moviment. Una companyia de granaders ab sas llargues levitas y las altissimas gorras de pel, avansà à la bayoneta, ab pas acompañat y silenciosos com si estiguessen en un simulacro. Los catalans 'ls esperaren sense fer tampoch un crit; los que no tenian ja municions llançaren los fusells que de res los servian y obriren ab resolució sos ganivets, confrontents lo crich-crach de las mollas ab lo soroll que feren los altres al aixecar las barras de sas armas.

Comensava la segona part de la batalla; y tot se preparava de tal modo que semblava havia de ser fatal als catalans.

Pero lla... as fou quan la terra vingué en aussili de sos fills. En mitj de la espessa boira que 'l sol no havia lograt desvaneixer y que cubria encara la montanya de Montserrat, se deixá oir un soroll re-

judicis que havian de sufrir. La veu que Deu posà en lo cor de cada hu pera que sia guia de sa conducta, 'ls cridà que la pátria estava à punt de perdre sa independència, que era un deber lo deslliurarla dels injustos opressors; y los catalans corregueren à cumplir tant sacrossant deber.

Impossible semblava que en tant gloria empresa poguessen trobar altre premi que la mort; impossible que un contra cent, un contra mil poguessen fer recular als vencedors del mon. Pero ja 'ls hem vist serens y al aguayt en son puesto. Allí tresscents valents tant sols, sense altre escut que la terra que defensavan, mal armats y gens aguerrits esperavan à una forta columna de veterans que havien estat en cent batallas y que havien sigut altres tantas voltas coronats per los llorers de la victòria. Si; allí estavan fermes com las rocas en que apoyavan sos peus y 's veia tal resolució en sas maneras, tal brillo de patrio amor en sos ulls y tal foch de osadía en sos conceptes, que 'l mes descregut havia de convenir en que podian no sortir ab la seva; mes no deixar de probarlo.

CAPITOL II.

Un heroe de la independencia.

Lo gironí Bernat, tenia prous anys pera dispensarse de assistir à una campanya; mes son cor rich de fé santa, no 'l va deixar estar quiet quan se tractava de la llibertat de sa terra. Molts altres ho feren en aquells memorables dies, molts pits que ja no palpitaven per l'amor se ensenguaren en foch per la patria; molts brassos que ab dificultat aixecavan lo càvech, empunyaeren briosos lo trabuch.

Ni la edat, ni 'l sexo va impedir à ningú de proposarre treure los lladres de casa; ho van creurer un deber y 'l van cumplir religiosament; Benefits sigan!

En Bernat havia corregut al Bruch y desde la matinada estava apostat en un dels llocs mes avansats, ab dos companys. Las ordres rebudas y la emoció natural que procedeix à tota acció perillosa, mantenian las bocas tancadas; pero Bernat, que era un bon tros xarraire, no podia estar callat.

